И2319

ВЕЧЕР, Ск. 18.1.1996, 10079, 10.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ ЗА КУЛТУРА ВО ВЛАДИНА ПРОЦЕДУРА

ИМЕНУВАЊЕ НА ИНТЕРЕСИТЕ

● СПОРЕД ПРЕДЛОГОТ, КУЛТУРАТА, ПОТЕНЦИРАНА КАКО ДЕЈНОСТ ОД ЈАВЕН ИНТЕРЕС, ЌЕ СЕ ОСТВАРУВА НИЗ ИНСТИТУЦИИ ОД ДРЖАВЕН, ЛОКАЛЕН И ПРИВАТЕН КАРАКТЕР ● ПРАВИЛА НА ИГРА ВО ОДНОС НА УСВОЈУВАЊЕТО НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАЊЕТО, ПЛАТИТЕ...

Законот за култура во варијанта на Предлог за донесување, од просториите на Министерството за култура, како негов изготвувач, стаса и до Владината процедура. Во меѓувреме, без оглед на инсистирањето на Министерството за култура, особено на сктуелниот министер, патот на Законот до неговата конечна и изгласана верзија да мине во најголема дискреција, на им беше даден само на малкумина повластени од областа на културата, со помош на шапилографот стаса во многу раце и веќе предизвикува и прашалници и дилеми.

Меѓутоа, најважно е дека Законот за култура ќе ги регулира и начелата и целите на културната политика, мерките за развојот на културата мерилата и критериумите за остварување на културата и стандардите во кои ќе се остварува културата. А сето ова, практично ќе биде и во зависност од облиците во кои ќе бидат сместени институциите што се занимаваат со дејност од културата. Има предлог културата за која што е потенцирано дека (неспорно) е од јавен интерес, да се остварува низ институции од државен, локален и индивидуален (приватен) карактер, односно интерес.

Значи: Законот за култура едновремено ќе ја регулира државната програма за култура што (ќе) ја донесува Собранието на Република Македонија, на предлог на Владата, за период од пет години (има алтернатива и три години), а неа пак ќе ја прави Совет за култура, стручно советодавно тело составено од „истакнати научни и јавни работници и творци од областа на културата со претставници од МАНУ“. Овој Совет ќе биде и оценувач за остварувањето на Програмата, но може да ги оценува и состојбите во културата. Меѓу „валоризаторите“ во извршувањето на задачите на Министерството за култура (со посебен член) е предвидена дека и министерот за култура може да основа стручни советодавни тела.

И уште една новина во Законот, тоа е основањето на Комора на културата, (која ќе има право на учество во предлогот на членови за Советот) која ќе ги заштитува интересите на т.н. приватен сектор.

Законот во посебна глава (оддел) ги обработува прашањата на финансирањето, во моментов најголемата главоболка и какафонија од недоумици кој, зошто, како и колку треба (и зема) од ист куп – државата! Во предлогот на Законот се предвидува: финансирање од републичкиот буџет (за институциите од државен интерес), од буџетот на локалната самоуправа, потоа и од фондови, фондации, легати, подароци, донации, но и од продажба на производи и услуги што произлегуваат од вршењето на дејноста, како и со обзбедување кредити под поволни услови. А многу јасно (и децидно) е кажано (предложено) дека со средствата од републичкиот буџет ќе располага министерот за култура кој, пак пред Владата и Советот за култура програмата за наредната година треба да ја достави во декември претходната, а потоа средствата ќе се доделуваат врз база на усвоените годишни програми, се разбира кога се во прашање јавните (државните) установи! Но, меѓу одредбите постои и флексибилност дека од државата ќе може да се добиваат пари и преку институцијата – конкурс од разни области на делување.

И уште една сега многу болна точка: платите! Тие во државните институции ќе се градат на принцип звања што ќе ги валоризираат државни комисии именувани од министерот за култура! Звањето, според Законот, не е вечно, и ќе се преиспитува „секоја втора, односно секоја четврта година“ по пат на реаудиција.

Има и посебна глава за правилата на игра во раководењето со институциите, а во културата се воведува и институцијата инспектори на културата!

Ц. Зојчевска

ДРЖАВНИ УСТАНОВИ

Предлог – законот за култура со име и презиме ги идентификува државните јавни установи.

Така, државни установи за заштита и користење на културното богатство се **Музеј на Македонија (Археолошки, Етнолошки и Историски), Природонаучен музеј на Македонија, Народната и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ и Кинотеката на Македонија**, додека за недвижното културно наследство тој статус ќе го има **Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата.** Музеите, заводите и библиотеките ќе работат како единици на овие установи.

Во сценско – уметничката дејност државни јавни установи би биле: **Македонскиот народен театар, Театарот на народностите (со предлог за негова трансформација во три посебни – Албански, Турски и Ромски театар) Театарот за деца и младинци, Македонската филхармонија, Ансамблот „Танец“, ансамблот „Емин Дураку“, (во алтернатива и Драмскиот театар.)**

Музејот на современата уметност е единствената предвидена државна установа за јавно презентирање на уметнички дела од современата уметност, (со галериите низ Републикава како работни единици), а има алтернативен предлог и за **Уметничката галерија „Скопје“.**

Со статус на државни установи од манифестациите се набележани **Охридско Лето и Струшките вечери на поезијата.**

Дел од другите манифестации, **Светската галерија на карикатури, Фестивалот „Браќа Манаки“, Балканскиот фолклорен фестивал, Театарските игри „Војдан Чернодрински“, ФААТ во Кочани и „Ин Виница Виритас“ ќе бидат организирани од посебна државна установа – Дирекција за култура и уметност во Македонија** (која допрва треба да формира) и во која како посебни единици ќе егзистираат културно – просветните заедници и „Универзалната сала“ во Скопје.

Филмската државна установа ќе биде **„Вардар – филм“**, за јавно прикажување на аудиовизуелни дела ќе биде формирана посебна јав-установа, исто како и посебна установа за домовите на културата.